

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 30000 korona.
Egyes szám ára 1500 kor.

A tíz parancsolat.

Az üresen elhangzó szólamok korszakát éljük és ezeknek a szólamoknak minél kevesebb, ha ugyan egyáltalán van, belső tartalma. A keresztyénséget tán még a középkorban sem emlegették olyan sűrűn, mint napjainkban s a Jézus Krisztus földön járása óta tán sohasem törődtek olyan keveset a keresztyénség komoly tartalmával, mint most. Arról, hogy akik lehangosabban hirdetik magukat keresztyéneknek, a pogányságnak kultuszát folytatják s a keresztyén erkölcs legfőbb parancsát, a szeretetet, nevetség tárgyává tenni igyekeznek, hogy pogányos szertartásokat és ünnepléseket kezdenek meghonosítani, beszélni sem érdemes. Azok az írók és egyéb szertartásmesterek, akik az ilyesmiben gyönyörűségeket találják, egyszerűen a divatnak hódolnak, vagy üzleti előnyöket keresnek.

Sokkal komolyabb jelenség ennél az, hogy a vallás legelemibb parancsolatai a köztudatban is lassan feledésbe mennek, vagy legfeljebb, mint betanult, de végig nem gondolt és meg nem tartott szavak szerepelnek.

Ime a tíz parancsolat, amelynek a megtartásához még keresztyénnek sem kell lenni s amelyet megtartani keresztyén embernek nem is abban az egyszerű formában, ahogy megmondott a régieknek, hanem azzal a lelki tartalommal, amellyel Jézus a hegyi predikációban megtöltötte, volna a kötelessége.

Nem akarok mindegyik parancsolatról szólni. Ne ölj, — lásd a bombamerényleteket. Ne paráználkodjál, — lásd a városok feslett erkölceit. Ne lopj, — lásd a vagyon elleni büntettek, sikkasztások, tőzsdei manőverek, professzionátus kártyázások tömegét. Ne mondj a felebarátod ellen hamis bizonyosságot, — lásd a politikai lapok, köztük a magukat különösképpen keresztyéneknek nevezők cikkeit. Ne kívánd a másét, — lásd az egész mindennapi életet a maga szennyes forgatagával.

Két parancsolat csak, amelyekre fel akarom hívni a figyelmet. Az Istennek nevét hiába fel ne vedd. Megemlékezzél az Úr napjáról, hogy azt megszenteljed.

Az Isten nevének hiába fel nem vevéséről

szóló parancsot nem csupán a zsidók tartják meg halálos komolysággal, hanem külföldi hittestvéreink között is igen sokan vannak, akik az Úr nevének emlegetését még tiszteletadás, még segítségül hívás formájában sem hallják szívesen. Minálunk pedig a legocsmányább káromkodások vannak napirenden s a legszentebb nevét a legrágárabb, a legundorítóbb kapcsolatokban halljuk lépten-nyomon. Arra sincs szükség, hogy kimenjünk a vásár zajába, a legdurvább lelkű, legműveletlenebb emberek közé, az ugynevezett jó társaságokban, meg egyházi tisztséget viselők között is halljuk az Isten nevének könnyelmű, vagy éppen durva emlegetését. Vannak, akik egyenest azt hiszik, hogy a zamatos magyar beszédmódnak elengedhetetlen feltétele az Isten nevének minden tisztelet nélkül folytonos hánytorgatása, és mibennünk, akik most hivalkodunk a keresztyén mivoltunkkal, nincs erkölcsi erő megdorgálni a vétkező atyánkfíát, mert — az ég óvjon — még szenteskedőnek találnak mondani, ha a társalgás derűs hangja ellen óvást emelünk.

Az Úr napjának megszentelésével tán még rosszabbul vagyunk. Mert olyan embert, akit — ha nem is a vallás, de a jó izlés vissza tart az utálatos hányi-veti beszédétől, még eleget találni, de az olyat, aki a vasárnapot komolyan megszenteli, úgy lehet mutogatni, mint a fehér hollót. Vásár, üzlet, gazdálkodás folyik vasárnap is. Templomba rendesen a gyülekezeti előljárók sem járnak, sőt részben rendesen nem járnak. S még aki templomba elmegy is, azt hiszi, hogy ezzel le is rótt a vasárnap megszentelésére vonatkozó kötelességét s aztán a legprofánabb, leglelketlenebb, talán magára és családjára nézve is legkártékonyabb mulatsággal tölti el a napot, amelyet nem elheverni vagy elmulatni, hanem megszentelni kellene. Mi pedig, a híres keresztyének, nem merjük odakiáltani a dözsölő világnak, hogy a mind a hét napon durva munkát végező kapzsi sem szegi meg annyira az Úr napjának megszenteléséről szóló parancsot, mint az, aki a test ünnepének tekinti azt.

Az Úrnak törvénye tökéletes, megeleveníti a lelket; az Úrnak rendelései helyesek, megvidámítják a szívet; az Úrnak parancsolata világos, megvilágosítja a szemeket.

(19. zsoltár.)

Kultura és sajtó.

Dr. Szentpéteri Kun Béia egyetemi tanár július 13-iki sajtóvasárnapi előadásából.

II.

A hirdetés is művészet, még pedig nem az utolsók közül való. A sajtót a közvéleményképviselőjének szokták nevezni és ez nemcsak azt jelenti, hogy kitejezője, hanem azt is, hogy irányítója a közvéleménynek.

Képzéjük el, hogy magánosoknak egyáltalán nem volna szabad tükröt tartani, hanem a városok különböző helyein állítanának fel nagy, nyilvános tükröket amelyek elé meghatározott időpontban lehetne kinek-kinek megjelenni. Ezekben a nagy tükrökben így aztán nemcsak a magunk képét látnók, hanem az egész társadalomét. Képzéjük el aztán azt is, hogy a tükör előtt megjelenőknek a körülöttük levőket nem lehetne látni, hanem csak a tükörbeli képet. Úgy-e, milyen fontos volna akkor, hogy ezek a tükrök tiszták, jók, igaz képet mutatók legyenek. Hiszen megtörténhetnék, hogy a tükör felállítói hozzá nem értésből, vagy rosszakaratból, nem sik, hanem domború, vagy homorú tükröt állítanának fel, amelyből pufókra szélesített, vagy neveltségesen elnyújtott torzképek néznének felénk. A közönségnek kisebb műveltségű része bizonyosan szívesen látogatná ezeket a mulatságos tükröket és nagyokat kacagna a fintor-képeken. Amíg mulatság, nem volna baj ez, de lassanként ezek a torzképek beidegződnének az agyukba és a rossz tükrök előtt ácsorgók hozzászoknának ahhoz, hogy mindent rútnak tartsanak és a valódi alakjában semmit sem ismernének. Legfeljebb néhány éleslátású, több tapasztalatú ember, aki az embertársait nemcsak a tükörből ismeri, venné észre, hogy bizony hazudik a tükör. Nagyon sok tisztességgel, nagyon sok hozzáértéssel kellene kezelni ezeket a tükröket, hogy el ne ferdüljenek, meg ne foltosodjanak, híven mutassák meg az előttük állók képét, a hibákat is, mert csak így lehet azokat megjobbítani, de azért vigyázva arra, hogy a rútat ne adják igen élesen vissza, mert a rossznak a látása is árt.

Ilyen nyilvános tükrök a hírlapok és úgy-e hát a helyes, igaz és esztétikus képeket mutató tükröket s azok kezelőit méltó megbecsülni.

*

A hirdetés a művészetek közt a legdemokratikusabb. Mert célja épen a tömegekre hatás. El lehet képzelni, hogy egy dús mecénás tisztán a maga szórakoztatására tart fenn például színházat vagy hatalmas zenekart, Shakespeare csodás alkotásai, Beethoven remekei azok maradnak, ha egyetlen ember gyönyörködik is bennük, de azt, hogy valaki pusztán a maga számára készíttessen ujságot, még elképzelni sem lehet. Mert az ujság gondolatok és események nyilvánosságra hozására való s a magános szórakoztatásra szánt ujság sohasem lesz az, hiába nevezik annak.

De épen azért, mert a legdemokratikusabb művészt legnagyobb mértékben lenyegetik azok a veszedelmek, amelyek a művészetet a demokráciában általában érhetik. Üzlettelé fajulás, kontárok térfoglalása, a fejletlen ízlésűek kívánságához való alkalmazkodás, a közízlésnek az üzlet érde-

kében való alábszállítása egyetlen művészetben sem terjedhet úgy el, mint ebben.

A jóérzésűeknek az a kötelessége, hogy a nemes ízlés fenntartására, a szépek, igaznak, becsületesnek kultiválására, a társadalom nevelésére törekvő vállalkozásokat minden erejével támogassa, sehol sem nagyobb, mint ezzel a művészeti ággal szemben.

*

El lehet képzelni azt is, hogy azokat a bizonyos nagy tükröket nem ingyenes közhasználatra állítanák fel, hanem bizonyos díjfizetés mellett lehetne használni. Valószínű, hogy a közönség érettebb része akkor is azokat a tükröket keresné fel, amelyek hibátlan képeket mutatnak, ám még valószínűbb, hogy -- kivált olcsóbb használati díj mellett -- ott viháncolna a gyerkőcök, rosszmájúak és műveletlenek nagy tömege a torzképeket mutató tükrök előtt. Előbb csak kacagni, mulatni mennek oda, de lassankint beidegződik az agyukba a sok torzkép, — nem tudnak semmit sem helyesen meglátni, mindennek hamis és rútt formája él a tudatukban. Mi más lenne ilyenkor a jó emberek feladata, mint az, hogy gondoskodjanak tisztán, helyesen, a valóságnak megfelelő képet mutató tükör felállításáról. Tartoznak ezzel embertársaiknak. Önmaguknak, önmaguknak és embertársaiknak. Önmaguknak, hogy róluk igazságtalan képet senki se nyerjen, s embertársaiknak, hogy azok tévedésben, tudatlanságban ne maradjanak.

Arisztokratikus berendezésű társadalmakban egy-egy nagy vagyonú úr játszva megteheti, hogy olyan tükröt állít a közönség rendelkezésére, amilyen neki magának tetszik. Jót, rosszat, ahogy az ízlése hozza magával. Emelheti, vagy rombolhatja embertársai tudását és ízlését tetszése szerint. Demokratata társadalmakban ellenben, ahol egynek sincs ereje egymagában ekkora áldozatra, nincs más mód, minthogy a jóérzésűek összefogjanak és együttesen, a maguk filléreinek összeadásával támogatassák azt a vállalkozást, amely leghívebb kép nyújtására kész. A tükör használati díját, a lap előfizetési díját ennél a vállalkozásnál rójják le s azonfelül is segítsék elő adományaikkal, hogy a használati díj minél kevesebb legyen és így többben legyenek képesek ebbe a legjobb képet mutató tükörbe tekinteni bele.

*

Debrecen a magyar kálvinizmus székvárosának szokták nevezni s mi magunk is szeretünk büszkélkedni ezzel a nevezettel. Nem tudom azonban, méltók vagyunk-e a büszkélkedésre. Igazságtalanabb képet kevés városról alkot magának a magyar közvélemény, mint épen Debrecenről. Még azok is, akik itt együtt lakunk, ferde és valótlan színben látjuk egymást. Helybenszülött a beköltözöttet, gazda a hivatalnokot, jómódú a vagyontalant — és viszont, nem ismeri, és tehát nem szereti. Politikai és vallási pártok, még ugyanazon egy felekezet kebelében is, gyűlölködést szítanak közöttünk. Nincs előttünk egy szép nagy, tiszta, világos tükör, amelyik őszintén megmutatná mindegyikünknek a magunk hibáját s a többieknek szép tulajdonságát. Ha valaki ilyet akar elének állítani, azt nem támogatjuk, sokszor inkább elgáncsoljuk azért-e, mert nem bízunk a jószándékában, vagy attól tartva, hogy nagyon is őszinte talál lenni, — igazán nem tudom.

Más városokban, ahol az alapelvek szerint egy táborba tartozó embereknek akkora sokasága él együtt, még ha nem akkora anyagi és szellemi erővel is, mint Debrecenben a kálvinisták, tudnak fentartani külön sajtóorganumot, mely az ő világnézetüknek hű képviselője, az ő eseményeiknek buzgó harcosa, az ő törekvéseiknek, az ő becsületüknek lankadatlan védelmezője legyen. Itt Debrecenben csak egy pillantást kell vetni a sajtóviszonyokra, mindenki meglátja, hogy a napilapok nagyobb részének irányítása a reformátusoktól idegen kezekben van, talán olyanokban, amelyek a „tagold szét, hogy uralkodhassál rajta” elvét nagyon is jól tudják érvényesíteni.

Am a napi sajtóról nem beszélek. Annak támogatásánál érvényesülhetnek politikai pártszempontok is, amelyeknek a mi egyházi életműködésünkben teljesen kiküszöbölve kell lenniök. Azonban nem hallgathatom el mély szomorúságomat azon, hogy még a speciálisan református sajtó is a reformátusság fővárosában propagandára szorul.

*

Debrecen hajdan a maga vályogból rakott, náddal fedett, sok tűzveszedelemnek kitett házikóival az ország egyik első városa, legjelentősebb kulturgóc-pontja volt. Nem féjedelmi kegy tette azzá, amit sohasem élvezett, nem is lakosainak előkelő rangja, amivel sohasem dicsekedhetett. Hanem puritán erényei, melyek a magyar nemzeti kulturának s a református hitnek ragyogó fényoszlopává tették. Ha az atyák példáját követeli, régi színét megóvjá, ősi patináját lepattogni nem engedi, — az lesz ezentúl is. Ha hűtlen lesz hagyományaihoz, idegen irányok divatjának hódol, meginóg hitében, — nincs, aki megtartsa régi fényében, emeletes palotáival utolsó lesz a községek között. Debrecen népe! Te magad vagy sorsod ura, téged nem emel más, mint saját akaratod. Akarod-e, hogy ősi városod első legyen megint e hazában? Vagy azt akarod, hogy nyomorult faluvá süllyedjen?

Tárca

Adatok a Kollégium belső történetéhez.

Közli: Dr. Törös László

I.

A mostani nyár folyamán, Arany János tanárának, a nagyhírű Sárvári Pálnak az életét és műveit kutatván, sok érdekes adatra bukkantam a levéltárakban, melyeket én nem igen használhatok fel, minthogy többé-kevésbé túlmennek a magam elé tűzött kereteken. De kiváló jellemző tulajdonságuknál fogva kár volna felettük elsuhanni. Íme, legilletékesebb helyén, itt adok egyet, melyet Sárvári szépunkájától, dr. Tóth Emil városi tanácsnoktól kegyeletesen őrzött, még a Sárvári fiától, Jakabtól bekötött levélgyűjteményéből vettem Sárvári Pálnak.

Írta pedig ezt a levelet Domokos Lajos, a híres XVIII. századvégi és XIX. századeleji nagy

főgondnok, városi főbíró. Nagy műveltségű, világjárt ember. Meglepi a kutatót, hogy leveleiben részletesen előírja — *a leendő professzor, Sárvári külföldi programját is*. Ő maga már azt előbb végigcsinálta.

A levélben szó van Karacs Ferencről. Ez híres rézmetsző diák volt itt, szép térképeket csinált már fiatalon. Bécsi tanulmányútja után Pesten telepedett meg s az író világ is megszerette. Domokos segítette külföldre is; viszont ő önzellenül fáradozott a kollégium érdekében továbbad is. — Érdekes a levél kollégium hivatalának azon magas szellemű felfogása miatt, mely jellemző Domokosra is, a reformátusságra is.

Íme a levél:

Tiszteletes Professor Uram!

A Karacs Antiqua Italiaja nekem igen szépnek és éppen remek munkának tetszik. Ha kedve van Pannoniának, Dacianak kimettzésére; vagy ha még reá lehet venni: kár volna ki nem inettzetni, mert egy az, hogy ez itt nagyon szükséges, más az, hogy Nemzetünknek, Collegiumunknak javára és dicséretére szolgál, példát is ad, hogy többen is serkennyenek ilyen és más hasznos Mesterségek és dolgok próbálására; harmadik, hogy a Collegium Cassájának minden kára nélkül, vagy legalább igen kevés kárával megeshetik; *mely Cassa másképen is akkor hajt legnagyobb hasznót a publicumnak, mikor a Tudományokat, a szép mesterségeket, az Industriát, a Cultural, a Manufacturakat elősegéli. Akkor bizonyosan a Vallásnak is használ, ha különben nem, csak azzal is, hogy látják, hogy vagynak emberek köztünk, és hogy mind ennyi szegénységünkben sem maraduink hátul, és a statusnak az ilyenekkel is sokféleképen használunk*. Ezer Exemplar 10 kr-val 166 f. 40 kr.-ba kerül: 12 kr.-val pedig 200 frt.-ra megyen, és így a superfluumból kitelik több 3. esztendőre való interesnél, mellyet első esztendőben is be lehet belőle venni. Csak azt se adnánk 12 frt.-ért, ha ezt a Mappát, mint Collegiumunk gyümölcsét a jövő Examenben elő mutathatjuk. Sőt én, ha ugy volnék, mint T. Professor Uraimék, egy szép levél mellett elküldeném Heinének, annak a híres Astronomusnak, akit Lalaude meglátogatott (nem jut eszembe a neve igazán) és Berlinbe is valamelyik Tudósna: és talán azok mutatnának valami módot, hogy ez a Künstlernek termett ember egyebeket is tanulhasson. Ha oda nem, küldjük Scheschian országába, assecuralom Tifán király előtt is lesz becsülete az ilyen Talentummal bíró embernek, nem úgy mint D...-ben, ahol csak eszmadia kell, vásári szabó, disznóhentes, etc. etc.

Maradok

Tiszt. Uramnak

köteles szolgája

D. L. mk.

*

Ime, egy ember egész jelleme egy leveléből, egy embere, aki előtt, minden ellentétük ellenére, tisztelettel hajolt meg még Kazinczy is.

Iskola

Iskolai Értesítők.

Az idej iskolai Értesítők a békebeli kiadványoknál még mindig szűkebb terjedelemben jelentek meg. Ez az oka, hogy róluk a közismert papírdrágaságra való tekintetből is, csak rövidre szabott ismertetést nyújthatunk.

1. A debreceni református főgimnázium 1923/24. tanévi Értesítőjét S. Szabó József igazgató szakszerű, hivatásos és pontos szerkesztésében legelőbb kaptuk meg. Az immár 375. fennállási évét betöltött kitünő intézet múltjának tömör történelmi ismertetése után fel vannak sorolva csoportosított rendben a felügyelő-, fenntartó- és kormányzó-testület s a tanári kar tagjai. Ezután olvasható általános áttekintés előrebocsátásával az iskola és a tanári testület munkájáról szóló nagy értékű közlemény, amely arról győz meg bennünket, hogy úgy a tanuló ifjúság, mint a tantestület hivatása teljes tudatában, odaadó, buzgó és magas színvonalú egyházas, hazafias, társadalmi és jótékony-ságú tevékenységet, közelebbről a tanárok számot tevő tudományos, irodalmi, művészeti és ismeret-terjesztő munkásságát fejtették ki. Élénk élet folyt az ifjúsági egyesületekben és a cserkészcsapatnál s a fegyelmi állapot általában teljesen megnyugtató volt. Úgy az iskola, mint a tanulók segélyezésére és jutalmazására nagy mennyiségű új alapítványok és kegyes adományok folytak be és az érdekes tanulók jelentékeny ösztöndíjakban, jutalmakban és egyéb jótéteményekben részesültek. A Baltazár Dezső amerikai alapítványból összesen 4.000,055 K, a Keszi—Hajdu Lajos alapítványból 1.275,000 K és más alapítványokból szintén tetemes segélyt nyertek sokan. A kollégium régi épületében 116 gimnáziumi tanuló lakott bent, gondos tanári felügyelet mellett, tápintézeti ellátást pedig 137 gimnáziumi tanuló kapott a megállapított díjfokokozatok szerint. A kiosztott és tanulók által élvezett jótétemények összege 73 millió 652 ezer 245 K. Beiratkozott 730 nyilvános, 80 magán, összesen 810 tanuló, kik közül vizsgálatot tett 690 nyilvános, 44 magán, összesen 734 tanuló. Vallásra nézve volt 627 református, 24 ág. hitv., 14 róm. kath., 1 unitárius és 68 izraelita. Helybeli volt 276, más megyebeli 283, hajdumegyei 46, elszakított területi 129. A jövő 1924—25. tanévi beiratkozás szept. 1—8. napján történik, még pedig 1—5. napján protestáns, 5—8. napján bármely vallású jelentkezhetik felvételre. Az iskolai jótéteményekért (tandíj, tápintézeti kedvezmény, internátusba felvétel) a kérvényeket augusztus 1-ig kellett beadni. Az új tanév megnyitása szeptember 9-én lesz. Ebből a vázlatos bemutatásból is látható, hogy a 32 lapnyi terjedelemben, izléses és mintaszerű formában

közzétett emez Értesítő, amely örvendetes és megnyugtató közleményeket, adatokat tartalmaz, épen olyan biztató reményt nyújt a jövőre nézve.

2. A kisújszállási református főgimnázium múlt tanévi értesítőjét Soós József igazgató 23 lap terjedelmű, csinos kiállítású és szakszerű beosztásról tanuskodó füzetben tette közzé. Ez a tanintézet a múlt évben fennállásának 207., mint főgimnáziumnak 30. évét töltötte be. Működött benne 20 tanerő és két külső hitoktató. A tananyagot az állami tanterv szerint végezték. A szertárak, könyvtárak a lehetőséghez képest gyarapodtak. A tanári könyvtár állománya 16,099 drb, az ifjúsági könyvtáré 2680 mű, az önképzőköré 136 kötet. A tanári testület egyes tagjai hasznos tevékenységet fejtettek ki társadalmi és irodalmi téren is, úgyszintén az ifjúság, a körök és egyleti összejöveteleken ápolta a vallásos és hazafias érzést és gyakorolta a jótékony-ságot. Jótétemények címén a tanulók összesen 17.351,940 K és 2900 drb könyv segítségével részesültek. A tanulók létszáma együttvéve 318 volt, kik közül helybeli 187, református 193. A jövő tanévi tandíj és egyéb díjak összege 25—35 arany korona között lesz.

3. A kiskunhalasi református főgimnázium múlt tanévi Értesítőjét a tanári kar közreműködésével Kristóf József igazgató szerkesztette. Az intézet keletkezési ideje 1667-re tehető, 1867/68-ban lett 8 osztályúvá, ugyanakkor volt az első érettségi vizsgálat is. Idáig 260 tanára volt. A tanításban alkalmazkodtak az állami tantervhez. Az iskolai könyvtárban van 40,520 kötet könyv, érték másfél milliárd korona. A tanári kézikönyvtár állománya 409 mű 572 kötetben. Az ifjúsági könyvtár értéke mintegy öt és fél millió korona. A tanulók egyesületi és körök munkássága figyelemre méltó. Összesen 8.917.956 K jótéteményt osztottak ki. A tanulók létszáma 313 volt, kik közül 119 református. Nevezetes mozzanat volt az intézet múlt tanévi történetében, hogy az országos református tanár-egyesület folyó évi június hó 11. napján közgyűlését Kiskunhalason tartotta. Vallásos, erkölcsi és hazafias nevelésre különös gondot fordított az intézet előljárósága. Jövő tanévtől kezdve az V. osztályosok mind görög nyelvet tanulnak, görögptóli irodalom nem lesz.

Közelet

Vasárnapi iskolai konferencia Gyomán.

Július 22-én szép ünnepség keretében folyt le a vasárnapi iskolai konferencia Gyomán, melynek különös jelentőséget adott az, hogy dr. W. Pearce, a vasárnapi iskolai világszövetség főtákará látogatta meg az egyházmegyét az esperesi székhelyen, Gyomán. A budapesti konferencia szép sikerét felülmúlta az a gyönyörű eredmény, amelyet a gyomai konferencia lelkesedésben és hatásban

elért. Harsányi Pál békésbánati esperes felhívására egybegyűlt az egyházmegyei lelkészek legnagyobb része, gondnokok és presbiterek, kik délután 3 órára bevonultak a templomba, ahol a szorgos és sürgős munkájukat is otthagytott gyomai presbiterek és hívek óriási számban megjelentek. Éneklés és Böszörményi Jenő szentesi lelkész buzgó imádsága után Harsányi Pál esperes bemutatta dr. Pearce főtitkárt a gyülekezetnek és megkérte előadása megtartására. A hallgatók feszülten figyeltek, amikor id. Viktor János tolmácsolása mellett dr. Pearce szólt a gyülekezethez. Egyszerű, keresetlen szavakkal beszélt, de minden szavából a benne élő nagy hit, az ügy szentsége iránti nagy lelkesedés és mindezek felett nagy szeretet szólalt meg. A legegyszerűbb ember is világos képet nyert arról a nagy feladatról, melyet a vasárnapi iskola beteljesít. Elmondta, hogy mint ügyvéd kezdte életét és a vasárnapi iskolának köszöni, hogy már most egész életét a Jézus ügyének, a gyermekeknek szentelheti. A vasárnapi iskoláról világos meghatározást adott, mikor azt mondta, hogy a vasárnapi iskola maga a krisztusi egyház, amint valóra váltja a Jézus parancsolatát: „Elmenvén, tanítsatok!” A vasárnapi iskola nemcsak gyermekekkel foglalkozik, de minden keresztyén hívőt Jézus ismeretére tanít és arra, hogy Jézusért munkálkodni és tenni kell. Nincs itt elég tér ahhoz, hogy az amerikai ügyvédből olyan kiváló buzgó apostollá vált Pearce gondolatait tovább ismertessem, csak azt említem még, hogy elismerőleg nyilatkozott a magyar vasárnapi iskolai szövetség munkájáról és ünnepélyesen megígérte a támogatást a további sikeres előhaladásra. Pearce előadása után Varga Kálmán a gyomai hívek nagy áldozatkészségéből megrenovált orgonán szólót adott elő, mely után Tóth József körösladányi lelkész izzó hazaszeretettől áthatott és fordulatokban gazdag bibliai magyarázatot tartott. Az istentiszteletet Harsányi Pál esperesnek mélységes hitből fakadó gyönyörű áldása és éneklés zárta be.

A templomi istentisztelet után egyházmegyei és presbiteri konferencia volt, melyen újból dr. Pearce beszélt. Az előadott gondolatai közül érdemesnek tartom megemlíteni, hogy ő szerinte a lelkészek csak úgy tudják teljesíteni hivatásukat, ha sok segédlelkészük van, akiken érti a világi (nem lelkészjellegű) egyének buzgó közreműködését. A megragadó előadást Tereh Gyula hódmezővásárhelyi lelkész köszönte meg. A konferencia két határozatot hozott. Egyikben szeptember 14-én Battonyán tartandó békésbánati lelkészi konferencia határozottat el, melyen id. Viktor János elméleti és gyakorlati tanítást ad elő a vasárnapi iskoláról. A másik határozat szerint október hó folyamán a békésbánati egyházmegye területén az esperes úr beosztása szerint gócpontok alakulnak, ahová a környezet lelkészei és presbiterei összegyűlnek, ahol id. Viktor János elméletileg és gyakorlatilag tanít a vasárnapi iskoláról.

A konferencia lelkes hangulata a társasvacsorát követő beszédekben folytatódott. Harsányi Pál

esperes megkapóan szép szavakkal üdvözölte dr. Pearce-t, amire a főtitkár válaszolt, majd id. Viktor János beszélt és végül Böszörményi Jenő szólalt fel, aki méltán mutatott arra, hogy amint Harsányi Pál esperes mintaképe a lelkipásztornak, úgy a gyomai presbiterium az egyházmegye többi presbiteriumának is mintaképét adja a hitben, szeretetben és magyaros vendéglátásban.

Adja Isten, hogy ilyen konferencia sok tartassék a gyermekek iránti nagy tartozásunk érzetének felébresztésére.

R.

Harangavatás Kokadon.

A kokadi gyülekezet f. hó 2. és 3. napján tartotta harangavató ünnepélyét. Másodikán kora reggel ünnepi díszben felvonult a lakosság a templom előtti térre s az élő virágokkal s kendőkkel feldíszített harangok körül csoportosult. Bodor Pál helybeli lelkipásztor tartalmas alkalmi beszéde és buzgó imádsága után elhangzott a XXXIII. zsoltár s az ifjúság nagy lelki örömmel felhúzta a harangokat a toronyba.

Harmadikán, vasárnap délelőtt a megtelt templomban Baja Mihály debreceni lelkipásztor imádkozott mély áhitattal és dr. Erdős Károly lelkész-képzőintézeti igazgató predikált Isten dicsőségét hirdetve. Istentisztelet után presbiteri díszgyűlés volt, amelyen Bodor Pál lelkipásztor ismertette a harangszerzés történetét és a harangavatás jelentőségét, jelentvén, hogy a nagyobbik harangra Péter Elvira ifjú leány 16 q, a kisebbikre özv. Ujvárosi Gyuláné és özv. Tassi Mihályné együttesen 8 q búzát adományoztak a költségek pótlásául. Úgy az istentiszteleten, mint a presbiteri díszgyűlésen jelen volt a környékből összegyűlt nyolc lelkész, akiknek nevében a hozzájuk intézett szives üdvözlésre Erdős Károly mondott köszönetet.

Délben a gyülekezeti tagoktól gyűjtött anyagból remek ebéd volt, ahol sok kedves köszöntő hangzott el. Délután, az ismételt megtelt templomban Baja Mihály emelte a lelkeket az Úr trónusa elé gyönyörűen végzett szolgálatával.

Az egész napnak derűjén a lelki örvendezés sugarai szövődtek át úgyannyira, hogy az ebéd alatt Radó József nagylétai lelkipásztortól elhangzott buzdításon fellelkesülve, nyomban 24 q búzát ajánlottak meg orgona beszerzésre. Isten vigye teljesedésbe jó igyekezetüket.

Az ünnepség sikeres megrendezésében a lelkipásztor, felesége és napa vezetésével és irányításával résztvett a gyülekezet minden számottevő tagja.

Különfélék

Követendő példa. Molnár Zoltán hajdúhadházi lelkipásztor Lapunk költségeire 350,000 K-t ajándékozott. Hálás köszönet érte.

A tiszakürti református egyházban augusztus 3-ikán történt három új harang felavatása, az ez

alkalomra kívül-belül megújított és új orgonásipokkal is felszerelt gyöngy-tiszta templomban. Aranyos idő kedvezett a hála-ünnepélynek. A harangok felhúzása előtt, a templomtéren is alig férő nagy közönséggel Papp Károly tiszainokai lelkész imádkozott. Ezután történt a három új harang felhúzása, elhelyezése, mely munka pár órát vett igénybe. Azután megszólaltak az új harangok kedvesen, lelket-gyönyörködtetőleg. A közönség bevonult a templomba, hol az előimát Tóth László nagyrévi lelkész mondta, a szíveket fölemelve; az egyházi beszédet Harsányi Pál békésbáti esperes tartotta, minden jelenlevőt elragadva; hat csecsemő keresztelését Komlósi Gábor tiszasassi lelkész végezte megkapó beszéddel. Nyolc lelkész volt jelen. A Tiszazugban még csak egy egyház nem szentelhetette fl új harangját; de az is mozog — az Isten segítse!

Amerikai egyházi hírek. Amerika Kentucky államában, Lynchen magyar református egyházat szervezett dr. Papp Géza, aki a múlt év augusztus havában ment Debrecenből Amerikába. Értesülésünk szerint az egyházszerzés a vallás és egyház ellenségeinek makacs küzdelme miatt nagyon nehéz, áldozatos munka árán sikerült. Végre is a jó Isten nemes törekvésükben megsegítette őket, és küzdelmes nagy munkájukat megáldotta. A lynchi magyar református egyház az egyházi önkormányzat szabályos keretei közt teljes apparátussal folytatja immár áldásos működését a jólétben élő, de lelkiileg annál elhagyottabb állapotban levő amerikai magyarok javára. A lynchi magyar hívek lelkészük lakását bebútorozták és minden szükséges dologgal felszerelték, a fizetését pedig felemelték. Egyébként Lynch, ahol sok magyar él, a világ legszébb bányatelepe, mely széntermelés terén a múlt év február havában világrekordot ért el. Az elmúlt karácsonykor először hangzott fel itt a magyar prédikáció, a magyar ének és a magyar imádság, hogy el ne némúljon többé soha.

A zsurki református egyház, melyről az 1886. évi „Egyetemes névtár“ azt vallja, hogy 1540. évben keletkezett, több, mint 300 éves, műemléknek minősített fatornyát 50 millió körüli költséggel megújította. Gomb feltétel július 13-án volt, amikor a vidékről is összegyűlt nagyszámú közönséghez Görömbei Péter nagykállói lelkész intézett a régiség megbecsülésére buzdító, lelkes, szép beszédet. Feljegyzésre méltó, hogy özv. gróf Forgách Lászlóné úrnő (róm. kath. vallású) több, mint 4 millió értékű faanyaggal és Moskovitz Bernát nagybérlő egy millió készpénzzel járult a toronyjavítási költséghez.

Ifjúsági nagygyűlés Tahiban. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége ezen a nyáron rendezi negyedik országos nyári konferenciáját Tahiban aug. 22., 23. és 24-ik napjain. A konferenciára minden 16 éven felüli magyar keresztyén ifjú foglalkozásra és társadalmi állásra való tekintet nélkül és az ifjúság minden barátja hivatalos. Jelentkezni Megyeresy Béla orsz. titkár-nál kell augusztus 17-ig (Budapest, VIII., Főherceg-

Sándor-utca 28.). A jelentkezési díj 10,000 K, ami azonban méltányos esetekben mérsékelhető. A résztvevők magukkal hozhatják 3—4 napra való élelmüket, vagy olcsón beszerezhetik a konferencia kintinjában. Lepedőt, pokrócot, szalmával tölthető párnahajat, ivópoharat, bádogtányért, kiki hozzon magával. Elszállásolás sátrakban, barakokban és iskolatermekben. A konferencia aug. 22-én reggel 8 órakor kezdődik, 23-án az egész konferencia Visegrádra rándul ki. Aug. 25-én, a vállalkozók Dobogókőre mennek fel. Érkezés aug. 21. Tahi legjobban a MFTR. hajóval közelíthető meg. A hajó naponként d. u. 14 óra 20 p.-kor indul a Budapest—Eötvös-téri állomásról. Vonaton jöve Vácra mennek; onnan kompon át a Dunán és a révtől 3 km.-t gyalogolva jutnak el Tótfaluba, melynek határában van Tahi, a konferencia székhelye.

A gyám- és nyugdíjintézeti nyugták sorsa. Az egyetemes konvent idei 23. sz. a. a következő örvendetes végzést hozta: „Olvastatott a debreceni egyházmegye nyugdíjintézeti pénzkezelőjének a tiszántúli püspök úr által 1924 április 28-án 1241—1924. sz. a. felterjesztett előterjesztése az illetménynyugták bekívánásának megszüntetése iránt. Az egyetemes konvent helyesnek találván az indítvány azon célzatát, mely az illetményeknek egyszerűbb, olcsóbb és a mainál gyorsabb szétosztását kívánja lehetővé tenni, felhívja a nyugdíjintézeti végrehajtó bizottságot az ügyvel való foglalkozásra, felhatalmazván azt, hogy a jogosultak járandóságait a jövőben közvetlenül postatakarék-pénztár útján — az egyházmegyei pénzkezelők mellőzésével — juttathassa el a jogosultakhoz s amennyiben a kiutalt járandóságoknak a jogosultaknak saját kezeihez való kifizetése biztosítható, ez esetben külön nyugták bekívánását mellőzhesse“. Jó reménységgel várjuk a végrehajtó bizottság további bölcs intézkedését.

Fölvétel a debreceni egyetem Tisza István internátusába. A Debreceni Egyetem Tisza István Internátusába az 1924—25. tanév I-ső felében való fölvételért szóló lecke-könyv (ill. az egyetemre először iratkozóknál az érettségi bizonyítvány) hiteles másolattal és a szülők vagyoni viszonyait feltüntető hatósági bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények, a felügyelő bizottsághoz címezve, 1924 szeptember 10-ig nyújthatók be a debreceni egyetem quaestori hivatalánál. Lakás, fűtés, világítás, reggeli, ebéd, vacsora ellátásért havi 34 arany korona, bútorhasználatért pedig havi fél arany korona fizetendő. A kedvezményes helyre fölvételt nyertek havi 17 arany koronát fizetnek. Agyneműt, takarót és szalmazsákokat mindenki köteles magával hozni. Az internátus szeptember 15-én kezd meg működését. Debrecen, 1924 aug. hó 7-én. Dr. Láng Nándor sk., egyetemi ny. r. tanár, mint a Mensa Academica és Tisza-Internátus fel. biz. elnöke.

A Debreceni Egyetemi Mensa Academicában az 1924—25. tanév I-ső felében (1924 szeptember hó 25-től) több kedvezményes ebéd-vacsora hely kerül betöltésre. E helyek elnyerésére szóló bélyegtelen folyamodványok a Mensa Academica felügyelő bizottságához címezve f. é. szept. 15-ig az egyetem quaestori hivatalában adandók be. Mellékelendő: 1. a lecke-könyv (ill. az egyetemre először iratkozóknál az érettségi bizonyítvány) hiteles másolata. 2. A szülők

lársadalmi állásáról, vagyoni állapotát és családjuk nagyságát feltüntető, egy éven belül kiállított hatósági bizonyítvány. 3. Törzslap, amelyet minden pályázó lelkiismeretesen köteles kitölteni. Törzslapot a quaestori hivatal minden pályázónak ad. Kedvezményt nem élvező hallgatók havi ebéd-vacsora jegyükhöz 22 arany koronát fizetnek: a napi jegy ára 1 arany korona. Edény használat címen minden étkezéskor köteles havi fél arany koronát fizetni. A Mensa szeptember 22-én kezd meg működését. Debrecen, 1924. évi augusztus hó 7-én. **Dr. Láng Nándor** sk., egyetemi ny. r. tanár, Mensa Academica fel. biz. elnöke.

Kiadóhivatal üzenetei.

E. J. Nyírbátor. Lapunk mostani előfizetési díjából egy hónapra 5000 K esik. Öt hónapra 25,000 K jut és így még 10,000 K beküldését kérjük, 700 K kézbesítési díjjal együtt.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2289—1924. sz. **Körlevél.**

Nagytisztelétű Esperes Úr!

Tudomásul vétel és az érdekelt egyházközségekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az egyetemes konvent f. évi május hó 20—21-én 18. sz. alatt hozott határozatának 6. pontjával a korábban megszavazott, de tényleg fel nem vett 12,400 K közalapi tőkekamatsegélyt visszavonta.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 augusztus 7. **Révész Imre,**
püspök h.

Pályázat testnevelési tanári állásra.

A tiszántúli református egyházkerület által fenn tartott debreceni református tanítóképző-intézet eltávolozás folytán megüresedett testnevelési tanári állásra pályázatot hirdet, amellyel összekötve van a slójd-tanítás is. Javadalmazása: mint az állami középiskoláknál. Véglegesítése miniszteri megerősítés után történik meg.

Pályázhatnak református vallású, középiskolára, illetve tanítóképző-intézetre képesített testnevelési tanárok, akik keresztlevelel s végzett tanulmányukat, képesítéseket, egészségi állapotukat igazoló okiratokkal felszerelt kérvényüket a tiszántúli református egyházkerületi közgyűléshez címezve, a református tanítóképző-intézet igazgatóságához f. évi szept. hó 10-ig nyújtják be. Az állás október 1-én foglalandó el.

Előnyben részesülnek katonaviselt, nőtlen egyének. Ha ilyen választatik meg, az internátusban felügyelő tanárul alkalmaztatik, ahol fizetésén kívül teljes ellátást kap.

Debrecen, 1924 aug. 12.

Dr. Veress István,
református tanítóképzőintézeti igazgató.

Pályázat.

A makói református polgári fiúiskola igazgatótanácsa pályázatot hirdet

egy magyar-német nyelv,
egy matematika-fizika-kémia,
egy történelem-földrajz és

egy rajz-kézimunka-mezőgazdaságtan tanításának kötelezettségével összekötött tanszékre. Pályázhatnak polgári- és középiskolai okleveles és szakvizsgás protestáns férfitanárok. Illetmények: mint az államnál (X-ik fizetési osztály, 3-ik fok). — Megválasztott 1—3 év alatt véglegesítetik. A szabályszerűen felszerelt és családi viszonyokat is föltün-

tető kérvények az igazgatótanácshoz címezve, augusztus 28-ig alulírltthez küldendők. Állások szeptember elejéig elfoglalandók.

Dr. Galamb Sándor,
főgondnok.

Pályázat.

A berettyóújfalui református egyház pályázatot hirdet egy hitoktatói lelkészi állásra.

Kötelessége: különböző fokú tanintézetekben való tanítás heti 26 órában s az ezzel járó mellékletek (konfirmációi oktatás, ifjúsági istentiszteletek stb.).

Javadalom: az 5222—1923. eln. sz. a. kiadott választás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet szerint.

Kellően felszerelt pályázati kérvények augusztus 25-ig alulírltthez küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Berettyóújfalú, 1924 augusztus 4.

Dr. Hajdu Gyula,
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A ramocsaházai református egyház pályázatot hirdet a megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom egyháztól: két szoba, konyha, előszobából álló lakás; 1 hold kerttel; 17 kat. hold szántóföld egytagban és 18 mm. roz. Államtól törvényszerű fizeteskiegészítés: stóla. Földek állami adóját tanító fizeti. Kötelesség: I—VI. vegyes osztály vezetése a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Ismétlősök tanítása. Kántori teendők végzése. Ifjúsági egyesület és énekhar vezetése, belmissziói munkában lelkésznek segédkezés. Kanonikus órákon s akadályoztatás esetén lelkész helyettesítése. Egyháztanács gyűlés jegyzőkönyvének vezetése. Pályázhatnak jóhangú református tanítók. „B“-listások illő figyelemben részesülnek. Énekpróbára megjelenés kívánatos, erre útiköltséget egyház nem térít meg. Pályázók keresztlevelel, oklevél, szolgálati-, legújabb keletű orvosi- és kömmün alatti magatartásról szóló hivatalos bizonyítványokkal és válaszbélyeggel ellátott kérvényeiket lelkészi hivatalhoz nyújtják be. Határidő: pályázat megjelenésétől számított 14 nap. Állás azonnal elfoglalandó.

Református Iskolaszék.

Helyettest keresünk a zsuzki református kántortanítói állásra egy évre. Fizetés: 20 q búza, 6 q roz, lakás és kert. Kötelesség: III—VI. oszt. tanítása, énekvezetés, ha kell: lelkész helyettesítése. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. **Iskolaszék.**

Lelkész osere. Elcsereálném Erdély (Háromszék m.), tiszta magyar falu 1000 lelkes gyülekezet lelkészi állását magyarországi, lehetőleg vasúthoz közeli, terményfizető gyülekezet állásával. Lakás megfelelő, nép nem rossz, templomos, fizet. 130 q évi járandóságomból a tavalyi gyöngye termés mellett is korán, egyszerre 90%-ot megkaptam s a többi is begyűl. — Város, vasút, gimn., fiú-leány polgári 9 km.-re. Orvos, patika, 1 km. Fekvés svájci, levegő kitűnő. 21 évi boldog élet után külső politikai hajsza üz el felek. iskolák miatt. Új ember azonban békén dolgozhatik. Iskolánk különben is zárva. Válasz Budapest, Fásori református lelkészi hivatalhoz küldendő.

Osere. Szabolcs megyében, a Tisza-folyó mellett fekvő kisebb egyházközség lelkésze, kinek fizetése 30 kis hold föld és 15 köből termény, cserélne megfelelő javadalmazású lelkésszel. Posta, telefon, vasút, kövesút. Megkeresések a kiadóhivatal útján.

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi református egyház pályázatot hirdet egy hitoktató-lelkészi állásra.

Kötelessége lesz: az állami polgári iskolákban, valamint az állami elemi, állami ismétlő iskolákban úgy a belterületen, mint a városhoz közelebb eső külterületi iskolákban is a református vallású növendékek hitoktatásának ellátása. A kerületi iskolához való kiszállásra fuvart kap.

Allását főtiszt. püspök úr megerősítése után azonnal köteles elfoglalni.

Javadalmazása: az 1923. évi október hó 15-én közzétett 5222—1923. eln. sz. a. kiadott Vallás- és Közoktatásügyi miniszteri rendeletben megállapított fizetési osztály szerint.

Pályázni kívánók képességüket, eddigi működésüket, családi állapotukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket az 1924. évi augusztus hó 24-ig küldjék be a hódmezővásárhelyi lelkészi hivatalhoz.

Hódmezővásárhelyen, 1924. évi július hó 26.

Papp Imre m. k.,
elnök-lelkész.

2-2

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és légnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmonikumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Egyházkerületi elemi iskolai tankönyvek,

papírok, írószerek, tollak, tinták, ceruzák, kréták, palatáblák, szivacsok és minden egyéb iskolai író- és rajzeszközök óriási választékban kaphatók. Irkák közül különösen ajánljuk az általánosan megkedvelt, kiváló finom papíron készült **4 és 6 lapos**

„Méliusz” irkáinkat.

Zsoltárkiadványaink

iskolai alakja minden kötésben kapható. Népiskolai tankönyveken kívül nagy raktárt tartunk az összes vezérkönyvekből, polgári iskolai, gimnáziumi és tanító(nő) képzői könyvekből.

Református elemi iskolai tankönyvekből és minden írószerekből az egyházaknak és iskoláknak 10% engedményt adunk. Nagybecsű rendeléseket már most elfogadunk.

Debrecen szabad királyi város és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ” könyvkereskedése Debrecen.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.